Kinh Caṅkī (Caṅkī Sutta)

Kinh Trung Bộ (VNC PHVN, 2020)

95. KINH CANKĨ (Cankĩ Suita)1

422. Như vầy tôi nghe. Một thời, Thế Tôn du hành trong nước Kosala cùng với đại chúng Tỷ-kheo, và đến một làng Bà-la-môn của dân chúng Kosala tên là Opãsãda. Thế Tôn đi trú tại opãsãda, tại rừng chư thiên (devavana), rừng cây sãla (sãlavana), phía Băc làng opãsãda. Lúc bấy giờ, Bà-la-môn trú ở Opãsãda, một chỗ dân cư đông dúc, cây cỏ? ao nước? lúa gạo phì nhiêu, một vương địa do Vua Pasenadi nước Kosala cấp, một ân tứ của vua, một tịnh ấp. Các Bà-la-môn gia chủ ở opâsãda được nghe: “Dây là đức Thế Tôn, bậc A-la-hán? Chánh Đẳng Giác, Minh Hạnh Túc? Thiện Thệ^Thế Gian Giải, vố Thượng Si, Điều Ngự Trượng Phu, Thiên Nhơn Sư, Phật, Thế Tôn. Ngài với thắng trí tự thân chứng ngộ thế giới này cùng với Thiên giới, Ma giới, Phạm thiên giới, cùng với chúng Sa-môn5 Bà-la-môn? các loài trời và loài người. Khi đã chứng ngộ, Ngài còn tuyên bố sự chứng ngộ ấy cho người khác. Ngài thuyết pháp sơ thiện, trung thiện, hậu thiện, văn nghĩa đầy đủ? và giới thiệu đời sống Phạm hạnh hoàn toàn đầy đủ trong sạch.” Tốt đẹp thay, sự chiêm ngưỡng một vị A-la-hán như vậy!2 423. Rồi các Bà-la-môn gia chủ ở Opãsãda, từng đoàn, từng đoàn lũ lượt đi ra khỏi opãsãda và đi đến ngõ phía Bắc rừng chư thiên, rừng cây sãla. Lúc bấy giờ, Bà-la-môn Caốkĩ đi lên trên làu để nghỉ trưa. Bà-la-môn Caồkĩ thấy các Bà-la-môn gia chủ ở Opãsãda từng doàn, từng đoàn lũ lượt đi ra khỏi opãsãda và đi đến ngõ phía Bắc rừng chư thiên, rừng cây sãla. Thấy vậy, Bà-la-môn Caồkĩ bèn gọi người gác cửa: Này người gác cửa, vì sao các Bà-la-môn gia chủ ở opãsãda từng đoàn, từng đoàn lũ lượt đi ra khỏi opãsãda và đi đến ngõ phía Băc rừng chư thiên, rừng cây sãla như vậy? -Thưa Tôn giả Caỏkĩ, có Sa-môn Gotama, dòng họ Thích-ca, xuất gia từ gia tộc Thích-ca đang du hành trong nước Kosala nay đã đến opãsãda với đại chúng Tỷ-kheo. Tiếng đồn tốt đẹp sau đây được nói lên về Tôn giả Gotama: 'Đây là đức Thế Tôn? bậc A-la-hán, Chánh Đẳng Giác, Minh Hạnh Túc, Thiện Thệ, Thế Gian Giải, Vô Thượng Sĩ5 Điều Ngự Trượng Phu, Thiên Nhơn Su, Phật, Thế Tôn Nay những người ấy đi đến đe yết kiến Tôn giả Gotama.

1 Xem7). I. 87, 111, 127, 235;4 III. 223; Vin. I. 199. 2 Nhu M II. 54-55.

730 KINH TRUNG Bộ

-Này người gác cửa5 hãy đi đến các Bà-la-môn gia chủ ở opãsãda, khi đến noi, hãy nói với những Bà-la-môn gia chủ: 66Bà-la-môn Cankĩ có nói: 'Này các Hiền giả5 hãy chờ đợi! Bà-la-môn Cankĩ sẽ tự thân hành đến yết kiến Sa-môn Gotama. 5 424. Lúc bây giờ, có khoảng năm trăm Bà-la-môn từ nhiêu địa phương khác nhau đến tại Ọpãsãda vì một vài công vụ. Những Bà-la-môn nghe: "Bà-la-môn Caốkĩ sẽ đi yet kiến Sa-môn Gotama.,, Những Bà-la-môn ấy đến Bà-la-môn Caốkĩ5 khi đển xong, liền thưa với Bà-la-môn Caốkĩ: Có phải Tôn giả Caốkĩ sẽ đến yết kiến Sa-môn Gotama? Này các Hiền giả5 đó là ý định của ta. Ta sẽ đến yết kiến Sa-môn Gotama. -Tôn giả Cahkí, chớ có đến yết kiến Sa-môn Gotama! Thật không xứng đáng cho Tôn giả Cankĩ đến yết kiến Sa-môn Gotama; trái lại, thật xứng đáng cho Sa-môn Gotama đến yết kiến Tôn giả

Cankĩ. Lại nữa, Tôn giả Caỏkĩ thiện sanh cả từ mẫu hệ và phụ hệ, huyết thống thanh tịnh cho đến bảy đời Tổ phụ không bị một vết nhơ nào5 không bị một gièm pha nào về vấn đe huyết thong thọ sanh. Vì Tôn giả Cankĩ thiện sanh cả từ mẫu hệ và phụ hệ? huyết thống thanh tịnh cho đến bảy đời Tổ phụ5 không bị một vết nhơ nào5 không bị một chỉ trích nào về vấn đề huyết thống thọ sanh; do điểm này? thật không xứng đáng cho Tôn giả Cankĩ đến yết kiến Sa-môn Gotama; trái lại, thật xứng đáng cho Sa-môn Gotama đến yết kiết Bà-la-môn Caồkĩ. Lại nữa, Tôn giả Caốkĩ là nhà giàu có, đại phú? sung túc... (như trên)... Lại nữa, Tôn giả Caồkĩ là nhà phúng tụng, nhà trì chú; thông hiểu ba tập Veda với danh nghĩa, lễ nghi, ngữ nguyên, chú giải và lịch sử truyền thống là thứ năm; thông hiểu ngữ pháp và văn phạm; biện tài về Thuận thế luận và Đại nhân tướng. Tôn giả Caồkĩ đẹp trai, khả ái, làm đẹp lòng người, với màu da thù thắng, khôi ngô tuấn tú, cử chỉ trang nhã, dáng điệu cao thượng. Tôn giả Caồkĩ có giới hạnh? trưởng thành trong giới hạnh, thành tựu sự trưởng thành trong giới hạnh. Tôn giả Caủkĩ thiện ngôn, dùng lời thiện ngôn, nói lời tao nhã5 ý nghĩa minh bạch, giọng nói không bập bẹ phều phào, giải thích nghĩa lý minh xác. Tôn giả Cankĩ là bậc Tôn sư của các hàng Tôn sư của nhiều người, dạy ba trăm thanh niên Bà-la-môn tụng đọc chú thuật. Tôn giả Caồkĩ được Vua Pasenadi xứ Kosala kính trọng, tôn sùng, chiêm ngưỡng, kính lễ5 trọng vọng. Tôn giả Caồkĩ được Bà-la-môn Pokkharasãti kính trọng5 tôn sùng, chiêm ngưỡng, kính lễ, trọng vọng. Tôn giả Caồkĩ sống ở opãsãda, một địa phương dân chúng đông đúc, cỏ cây, ao nước phì nhiêu, lúa gạo sung túc, một vương lãnh địa5 một tịnh thí địa, một ân tứ của Vua Pasenadi nước Kosala. Vì răng Tôn giả Caồkĩ sông ở Opãsãda... (như trên)... do điểm này, thật không xứng đáng cho Tôn giả Caồkĩ đên yêt kiên Sa-môn Gotama; trái lại, thật xứng đáng cho Sa-môn Gotama đến yết kiết Tôn giả Caốkĩ. 425. Nghe nói vậy5 Bà-la-môn Cankĩ nói với những vị Bà-la-môn ấy:

Các Hiền giả hãy nghe ta giải thích, vì sao thật xứng đáng cho chúng ta đến yết kiến Sa-môn Gotama; trái lại, thật không xứng đáng cho Sa-môn Gotama đến yết kiến chúng ta. Này các Hiền giả, thật vậy? Sa-môn Gotama thiện sanh cả từ mẫu hệ và phụ hệ, huyết thống thanh tịnh cho đến bảy đời Tổ phụ? không bị một vết nhơ nào, không bị một gièm pha nào vê vân đê huyêt thông thọ sanh. Do điêm này, thật không xứng đáng cho Sa-môn Gotama đến yết kiên chúng ta; trái lại, thật xứng đáng cho chúng ta đên yêt kiên Sa-môn Gotama. Wcác Hiên giả, thật vậy, Sa-môn Gotama xuất gia. từ bỏ rât nhiêu vàng bạc, bỏ cả loại đang chôn dưới đất lẫn loại trên mặt đất. Này các Hiền giả? thật vậy, Sa-môn Gotama trong tuổi thanh niên, tóc còn đen nhánh, trong tuổi trẻ đẹp của thời niên thiếu, đã xuất gia, từ bỏ gia đình, sống không gia đình. Này các Hiền giả5 thật vậy? Sa-môn Gotama, dầu song thân không đồng ý5 khóc than, nước mắt thấm ướt cả mặt, vẫn cạo bỏ râu tóc, khoác áo cà-sa, xuất gia, từ bỏ gia đình, sống không gia đình. Này các Hiền giả, thật vậy, Sa-môn Gotama đẹp trai, khả ái? làm đẹp lòng mọi người với màu da thù thăng, khôi ngô tuân tú, cử chỉ trang nhã, dáng điệu cao thượng. Này các Hiền giả, thật vậy? Sa-môn Gotama có giới hạnh, ỆÌn giữ giới hạnh của bậc Thánh, có thiện đức, đầy đủ thiện đức. Này các Hiên giả? thật vậy, Sa-môn Gotama thiện ngôn, dùng lời thiện ngôn, nói lời tao nhã, ý nghĩa minh bạch, giọng nói không bập bẹ phều

phào, giải thích nghĩa lý minh xác. Này các Hiên giả? thật vậy, Sa-môn Gotama là bậc Tôn sư của các hàng Tôn sư của nhiều người. Này các Hiền giả, thật vậy, Sa-môn Gotama đã diệt trừ tham dục5 đã diệt được mọi xao động3 của tâm. Này các Hiền giả, thật vậy, Sa-môn Gotama chủ trương về nghiệp (kammavãdĩ), chủ trương về hành động (kiriyavãdĩ), đặt trọng tâm vào chí thiện khi thuyết pháp với chúng Bà-la-môn. Này các Hiền giả? thật vậy? Sa-môn Gotama xuất gia từ chủng tộc cao quý? từ dòng họ Sát-đế-lỵ thanh tịnh.4 Này các Hiền giả, thật vậy5 Sa-môn Gotama xuất gia từ chủng tộc khá giả, đại phú, tài sản sung mãn. Này các Hiền giả, thậtyậy, dân chúng băng ngàn vượt biên [băng qua nhiều địa phương, băng qua nhiều quốc độ] đen hỏi đạo Sa-môn Gotama. Này các Hiền githật vậy5 có hàng ngàn thiên nhân đến quy y Sa-môn Gotama. Này các Hiên giả, thật vậy, tiêng đôn tôt đẹp sau đây được truyên đi vê Sa-môn Gotama: "Ngài là bậc Thế Tôn? A-la-hán, Chanh Đẳng Giác, Minh Hạnh Túc, Thiện The, Thế Gian Giải, Vô Thượng Si, Điều Ngự Trượng Phu, Thiên Nhơn Su, Phật, Thế Tôn?9 Này các Hiền giả, thật vậy? Sa-môn Gotama có đày đủ ba mươi hai tướng tốt của bậc Đại nhân. Này các Hiền giả, thật vậy5 Vua Seniya Bimbisãra nước Magadha, cùng với vương tử, cung phi, thị tùng đều quy y Sa-môn Gotama. Này các Hiền giả, thật vậy5 Vua Pasenadi nước Kosala, cùng với vương tử, cung phi, thị tùng đều quy

3 Cãpalla. MA. 470; Vbh. 351; Vỉsm. 106 viết cãpalya. 4 Ẫdĩnakhattiyakulã, Xem DB. I. 148.

y Sa-môn Gotama. Này các Hiền giả5 thật vậy5 Bà-la-môn Pokkharasãti cùng với các con, vợ, thị giả đều quy y Sa-môn Gotama. Này các Hiền giả, thật vậy? Sa-môn Gotama đã đến Opãsãda, nay đang ở tại opãsãda, về phía Bắc opãsăda, trong rừng chu thiên, rừng cây sãla. Những Sa-môn, Bà-la-môn nào đên ruộng làng chúng ta đều là khách của chúng ta. Đối với khách, chúng ta phải kính trọng, tôn sùng, chiêm ngưỡng, kính lễ5 trọng vọng. Này các Hiền giả? nay Sa-môn Gotama đã đến Opãsãda, hiện ở tại Opãsăda, về phía Bắc opãsãda, trong rừng chư thiên, rừng cây sãla. Như vậy Sa-môn Gotama là khách của chúng ta. Và đã là khách, chúng ta phải kính trọng, tôn sùng, chiêm ngưỡng, kính lễ5 trong vọng. Do điểm này? thật không xứng đáng cho Tôn giả Gotama đến yết kiến chúng ta; trái lại, thật xứng đáng cho chúng ta đên yêt kiên Tôn giả Gotama. Này các Hiền giả5 đó là những ưu điểm mà ta được biết về Tôn giả Gotama. Tôn giả Gotama không phải có chừng ấy ưu điểm mà thôi. Tôn giả Gotama có đến vô lượng ưu điểm. Này các Hiền giả, chỉ với một ưu điểm thôi, thật không xứng đáng cho Tôn giả Gotama đến yet kiến chúng ta, thật xứng đáng cho chúng ta đến yết kiến Tôn giả Gotama. Vậy tất cả chúng ta hãy đi đến yet kiến Tôn giả Gotama. 426. Rồi Bà-la-môn Cankĩ cùng với đại chúng Bà-la-môn đi đến Thế Tôn, sau khi đến? nói lên với Thế Tôn những lời chào đón hỏi thăm; sau khi nói lên những lời chào đón hỏi thăm thân hữu rồi ngồi xuống một bên. Lúc bấy giờ? Thế Tôn đang ngồi và nói lên với những Bà-la-môn trưởng thượng những lời thân hữu về vấn đề này, vấn đề khác. Khi ấy, có thanh niên Bà-la-môn tên Kãpatika trẻ tuổi, đầu cạo trọc, mới có mười sáu tuổi, từ khi sanh, thông hiểu ba tập Veda với danh nghĩa, lễ nghi, ngữ nguyên, chú giải và lịch sử

truyền thống là thứ năm; thông hiểu ngữ pháp và văn phạm; biệt tài về Thuận thế luận và Đại nhân tướng. Thanh niên này đang ngồi giữa hội chúng ấy. Thanh niên này thỉnh thoảng dt đứt cuộc đàm luận giữa The Tôn và các vị Bà-la-môn trưởng thượng. Rồi Thế Tôn khiển trách thanh niên Bà-la-môn Kãpatika: Hiền giả Bhãradvậja, chớ có cắt ngang cuộc đàm luận của các Bà-la-môn trưởng thượng. Hiền giả Bhãradvãja hãy chờ cho đến khi câu chuyện chấm dứt! Khi nghe nói vậy5 Bà-la-môn Caồkĩ bạch Thế Tôn: -Tôn giả Gotama, chớ có khiển trách thanh niên Bà-la-môn Kãpatika! Thanh niên Bà-la-môn Kãpatika là thiện nam tử. Thanh niên Bà-la-môn Kãpatika là bậc đa văn. Thanh niên Bà-la-môn Kãpatika phát ngôn thiện xảo. Thanh niên Bà-la-môn Kãpatika là bậc có trí. Và thanh niên Bà-la-môn Kãpatika có thể đàm luận với Tôn giả Gotama trong vấn đề này. Thế Tôn nghĩ như sau: "Thật sự thanh niên Bà-la-môn Kãpatika này đã thông hiểu ba tập Veda, và các Bà-la-môn tôn trọng người này.^, Và thanh niên

Bà-la-môn Kãpatika nghĩ như sau: "Khi nào Sa-môn Gotama lấy mắt nhìn con mắt ta, ta sẽ hỏi Sa-môn Gotama." Rồi Thế Tôn với tâm tư của mình biết được tâm tư của thanh niên Bà-la-môn Kãpatika, liên lây măt nhìn thanh niên Bà-la- môn Kãpatika. 427. Thanh niên Bà-la-môn Kãpatika suy nghĩ: 66Sa-môn Gotama chăm chú nhìn ta, vậy ta hãy hỏi Sa-môn Gotama một câu h6i." Rồi thanh niên Bà-la-môn Kãpatika bạch Thế Tôn: Thưa Tôn giả Gotama, câu chú thuật (mantapadaý của những vị tu sĩ thời cổ trong các vị Bà-la-môn y cứ tiếng đồn? truyền thống và Thánh tạng,6 và ở đay, các vị Bà-la-môn chắc chắn đi đến kết luận: "Chí đây là sự thật, ngoài ra đều là sai lầm.,, Ở đây9 Tôn giả Gotama đã nói gì? Nhưng này Bhãradvãja? có một Bà-la-môn nào giữa các vị Bà-la-môn đã nói như sau: "T6i biết việc này, tôi thấy việc này. Chỉ đây là sự that, ngoài ra đều là sai lm?" —Thưa không, Tôn giả Gotama. Nhưng này Bhãradvãja? có một vị Tôn sư nào của các vị Bà-la-môn5 cho đến vị Tôn sư của các vị Tôn sư trở lui cho đến bảy đời? các vị đại Tôn sư đã nói như sau: "Chí đây là sự thật, ngoài ra đều là sai lầm?" Thưa không, Tôn giả Gotama. Nhưng này Bhãradvãja? thuở xưa, những vị ẩn sĩ giữa các Bà-la-môn? những tác giả các chú thuật5 những nhà tụng tán các chú thuật đã hát9 đã nói lên, đã sưu tầm những Thánh cú mà nay những Bà-la-môn hiện tại cũng hát lên, nói lên, đọc lên giống như các vị trước đã làm; như là Atthaka, Vãmaka, Vãmadeva, Vèssãmitta, Yamataggi, Angĩrasa, Bhãradvãja? Vãsettha, Kassapa, Bhagu, những vị ấy có nói như sau: "Chi đây là sự thật, ngoài ra đều là sai lầm?" Thưa không, Tôn giả Gotama. Như vậy, này Bhãradvặja? không có một Bà-la-môn nào nói như vậy với một Bà-la-môn: "T6i biết việc này, tôi thấy việc này. Chỉ đây là sự thật, ngoài ra đều là sai lầm.,, Không có một vị Tôn sư nào của các vị Bà-la-môn9 một vị đại Ton su, cho đến bảy đời? vị đại Tôn sư đã nói như sau: "T6i biết việc này, toi thấy việc này. Chỉ đây là sự thật, ngoài ra đều là sai lầm.,, Thuở xưa những vị ẩn sĩ giữa các Bà-la-môn? những tác giả các chú thuật, những nhà tụng tán các chú thuật đã hát, đã nói lên, đã sưu tầm những Thánh cú và nay những Bà-la-môn hiện tại cũng đã hát lên5 nói lên giống như các vị trước đã làm; như là Atthaka, Vãmaka, Vãmadeva, Vessãmitta, Yamataggi, Angĩrasa, Bhãradvãja, Vãsettha, Kassapa, Bhagu, những vị ấy cũng không có nói như sau: "Chúng tôi biết việc này? chúng tôi thấy việc này. Chỉ có đây là sự thật, ngoài ra

đều là sai lầm.”

5Mantapada\ Thánh cú, đây chỉ cho các tập Veda. Xem MA, III. 424. 6 Xem ML 520.

428. Ví như này? Bhãradvặịa, một chuỗi người mù ôm lưng nhau, người trước không thấy, người giữa cũng không thấy, người cuối cùng cũng không thấy; cũng vậy, này Bhãradvãja9 Ta nghĩ rằng, lời nói của các Bà-la-môn cũng giống như chuỗi người mil,7 người trước không thây, người giữa cũng không thấy, người cuối cùng cũng không thấy. Này Bhãradvãja, ông nghĩ thế nào? Sự kiện là như vậy? có phải lòng tin của các vị Bà-la-môn trở thành không có cẩn cư? Thưa Tôn giả Gotama, các Bà-la-môn không phải chỉ dựa trên lòng tin, các Bà-la-môn ở đây còn dựa trên điều nghe (tùy văn: Anussavă). Trước hết, này Bharadvaja, ông đi đến lòng tin, nay ông nói đến tùy văn. Này Bhãradvặja? năm pháp này có hai quả báo78 ngay trong hiện tại. Thế nào là năm? Tín, tùy hy, tùy văn, cân nhắc suy tư các lý do và chấp nhận quan điểm. Này Bhãradvậja? năm pháp này có hai quả báo ngay trong hiện tại. Tuy vậy, này Bhãradvặja, có điều được khéo tin tưởng, có thể là trống không, trống rỗng, hư vọng. Trái lại, có điều không được khéo tin tưởng, có thể là thật, chân, không thay đổi. Lại nữa này Bhãradvặja, có điều được khéo tùy hỷ... (như trên)... được khéo tùy văn... (như trên)... được khéo cân nhắc suy tư... (như trên)... được khéo chấp nhận, có thể là trống không, trống rỗng, hư vọng. Trái lại, có điều không được khéo chấp nhận, có thể là thật, chân, kh6ng thay đổi. Hộ trì chân lý, này Bhãradvậja5 không đủ để một người có trí đi đến kết luận một chiều là: "Chi đây là sự thật, ngoài ra đều là sai lầm.^, 429. Nhưng thưa Tôn giả Gotama, cho đến mức độ nào là hộ trì chân lý? Cho đến mức độ nào, chân lý được hộ trì? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama về hộ trì chân lý. -Này Bhãradvãja? nêu có người có lòng tin và nói: "Đây là lòng tin của t6i", người ấy hộ trì chân lý? nhimg người ấy kh6ng đi đến kết luận một chiều: “Chí đây là sự that, ngoài ra đều là sai lầm." Cho đen như vậy, này Bharadvaja, là sự hộ trì chân lý. Cho đến như vậy, chân lý được hộ trì. Và cho đến như vậy, chúng tôi chủ trương hộ trì chân lý. Nhimg ở đây chưa phải là giác ngộ chân lý. Này Bhãradvãja5 nếu có người có lòng tùy hỷ; này Bhãradvãja5 nếu có người có lòng tùy văn; này Bhãradvãja? nếu có người có sự cân nhắc suy tư các lý do; này Bhãradvặja? nếu có người chấp nhận một quan điểm và nói: "Đây là sự chấp nhận quan điêm của t6i", người ây hộ trì chân lý. Nhưng người ây không đi đến kết luận một chiều: "Chí đây là sự thật, ngoài ra là sai lầm." Cho đến như vậy5 này Bharadvaja, là hộ trì chân lý. Cho đến như vậy? này Bhãradvãja? chân lý được hộ trì. Và cho đến như vậy? này Bhãradvậja? chúng tôi chủ trương hộ trì chân lý. Nhtmg ở đây chưa phải là giác ngộ chân lý. 430. Cho đến như vậy? thưa Tôn giả Gotama, là hộ trì chân lý. Cho đến

7 Như MIL 200; D. I. 239. MA. III. 426 viết là một kết quả đã thành tựu và một kết quả chưa thành tựu.

như vậy, thưa Tôn giả Gotama, chân lý được hộ trì. Cho đến như vậy5 thưa Tôn giả Gotama, chúng con nhìn thấy hộ trì chân lý. Nhưng thưa Tôn giả Gotama, cho đến mức độ nào là giác ngộ chân lý? Cho đến mức độ nào chân lý được giác ngộ? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama về giác ngộ chân lý. Ở đây5 này Bhãradvậja? Tỷ-kheo sống gần một làng hay một thị trấn. Một gia chủ hay con trai một gia chủ đi đến vị ấy và tìm hiểu vị ấy trong ba ph,tức là tham ph,sân pháp, si pháp. Người này nghĩ rằng: uKhông hiểu vị Tôn giả ấy có tham ái hay không, do những tham ái này, tâm vị ấy bị chi phối đến nỗi dầu không biết vẫn nói: "Tôi biết", dầu không thấy vẫn nói: "T6i thấy"; hay xui khiến người khác có những hành động khiến người ấy không được hạnh phúc, phải đau khổ lâu dài." Trong khi xem xét vị ấy, người này biết như sau: uVị Tôn giả ấy không có những tham pháp, do những tham pháp này tâm vị ấy bị chi phối đến nỗi dầu không biết vẫn nói: "T6i biết", dầu không thấy vẫn nói: "T6i thay5\ hay xui khiên người khác có những hành động khiến người ấy không được hạnh phúc, phải đau khổ lâu dài. Thân hành của vị ấy là như vậy5 khẩu hành là như vậy, là hành động của một người không có lòng tham. Còn Tôn giả ấy thuyết pháp, pháp ấy thâm sâu, khó thấy, khó chứng, tịch tịnh5 thù thắng, vượt ngoài luận lý suông, tế nhị? được người trí chấp nhận, pháp ấy không thể do một người có lòng tham khéo ging." 431. Sau khi xem xét vị ây và thây vị ây trong sạch không có những tham pháp, người kia lại xem xét thêm vị ây vê các sân pháp: "Không hiểu vị Tôn giả ấy có sân pháp hay không, do những sân pháp này? tâm vị ấy bị chi phối đến nỗi dầu không biết vẫn nói: "Tôi biết", dầu kh6ng thấy vẫn nói: "Tôi thấy", hay xui khiến người khác có những hành động khiến người ấy không được hạnh phúc, phải đau khổ lâu d6i." Trong khi xem xét vị ấy, người này biết như sau: “T6n giả ấy không có những sân pháp, do những sân pháp này5 tâm vị ấy bị chi phối đến nỗi dầu không biết vẫn nói: "Tôi biết", dầu không thấy vẫn nói: “T6i thấy", hay xui khiến người khác có những hành động, khiến người ấy không được hạnh phúc, phải đau khổ lâu dài. Thân hành của vị ấy là như vậy, khẩu hành là như vậy, là hành động của một người không có lòng sân. Còn Tôn giả ấy thuyết pháp, pháp ấy thâm sâu, khó thấy, khó chứng, tịch tịnh, thù thắng, vượt ngoài luận lý suông, tế nhị? được người trí chấp nhận, pháp ấy không thể do một người có lòng sân khéo giảng." 432. Sau khi xem xét vị ây và thây vị ây trong sạch, không có những sân pháp, người kia lại xem xét thêm vị ấy về các si pháp: "Không hiểu Tôn giả ấy có si pháp hay không, do những si pháp này? tâm của vị ấy bị chi phối đên nỗi dầu không biết, vẫn nói: "T6i biết", dậu không thấy vẫn nói: "T6i thấy", hay xui khiến người khác có hành động khiến người ấy khôn^ được hạnh phúc, phải đau khổ lâu dai.^ Trong khi xem xét vị ấy? người này biết như sau: "Tôn giả ấy không có những si pháp, do những si pháp này, tâm vị ấy bị chi phối đên nỗi dầu không biết, vẫn nói: "Tôi biết", dau không thấy, vẫn nói: "T6i thấy”, hay

xui khiến người khác có những hành động khiến người ấy không được hạnh phúc, phải đau khổ lâu dài. Thân hành của vị ấy là như vậy? khẩu hành là như vậy? là hành động của một người không có lòng si. Còn Tôn giả ấy thuyết pháp5 pháp ấy thâm sâu, khó thấy, khó chứng, tịch tịnh, thù thắng, vượt ngoài luận lý suông, tế nhị? được người trí

chấp nhận, pháp ấy không thể do một người có lòng si khéo giHng." Sau khi xem xét vị ấy và thấy vị ấy trong sạch, không có những si pháp, người này sanh lòng tin đối với vị ấy, với lòng tin sanh, người này đên gân, khi đên gân liên thân cận giao thiệp, do thân cận giao thiep, nên lóng tai; lóng tai, người ấy nghe pháp, sau khi nghe? liền thọ trì pháp, rôi tìm hiểu ý nghĩa các pháp được thọ trì; trong khi tìm hiểu ý nghĩa, các pháp được hoan hỷ chấp nhận; khi các pháp được hoan hỷ chấp nhận? ước muốn sanh; khi ước muốn sanh, liền cố gắng; sau khi cố gắng, liền cân nhắc; sau khi cân nhắc, người ây tinh cân. Trong khi tinh cân, người ây tự thân chứng ngộ tôi thượng chân lý, và khi thể nhập chân lý ấy với trí tuệ, nguỳi ấy thấy. Cho đến mức độ này? này Bhãradvãja9 là sự giác ngộ chân lý. Cho đến mức độ này, chân lý được giác ngộ. Và cho đến mức độ này, chúng tôi chủ trương sự giác ngộ chân lý. Nhrnig như vậy chưa phải là chứng đạt chân lý. 433. Cho đến như vậy, thưa Tôn giả Gotama, là giác ngộ chân lý. Cho đến như vậy, chân lý được giác ngộ. Và cho đến như vậy, chúng con thấy giác ngộ chân lý. Nhưng thưa Tôn giả Gotama, cho đến mức độ nào là chứng đạt được chân lý? Cho đến mức độ nào, chân lý được chứng đạt? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama về sự chứng đạt chân lý. —Này Bhãradvãja5 chính nhờ luyện tập, tu tập và hành tập nhiều lần, chân lý mới được chứng đạt. Cho đến như vậy5 này Bhãradvãja5 là chứng đạt chân lý. Cho đến như vậy, chân lý được chứng đạt. Cho đến như vậy, chúng tôi chủ trương sự chứng đạt chân lý. 434. - Cho đến như vậy, thưa Tôn giả Gotama, là chứng đạt chân lý. Cho đến như vậy, chân lý được chứng đạt. Và cho đến như vậy, chúng con thấy chứng đạt chân lý. Nhưng trong sự chứng đạt chân lý, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự chứng đạt chân lý? pháp nào được hành trì nhiêu? Trong sự chứng đạt chân lý, này Bhãradvậia, tinh cần được hành trì nhiều. Neu không tinh cần [theo đuổi] chân lý thì không thể chứng đạt chân lý. Nhưng nếu tinh cần thì chứng đạt được chân lý; do vậy5 trong sự chứng đạt chân lý, tinh cần được hành trì nhiều. Trong sự tinh cần? thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự tinh cần, pháp nào được hành trì nhiều? Trong sự tinh cần, này Bhãradvãja? sự cân nhắc được hành trì nhiều. Nếu không cân nhắc thì không thể tinh cần [theo đuổi] chân lý. Nếu có cân nhắc sẽ được tinh cần; do vậy5 trong sự tinh cần? cân nhắc được hành trì nhiều.

95. KINH CANKl 737

Trong sự cân nhắc, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự cân nhăc, pháp nào được hành trì nhiêu? Trong sự cân nhăc, này Bhãradvậia, cô găng được hành trì nhiêu. Nêu không cố gắng thì không thể cân nhắc. Nhtmg nếu có cố gắng thì có cân nhắc; do vậy? trong sự cân nhắc, thì cố gắng được hành trì nhiều. -Trong sự cô găng, Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiêu? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự cô găng, pháp nào được hành trì nhiêu? Trong sự cố gắng, này Bhãradvãja? ước muốn được hành trì nhiều. Nếu ước muốn đối với chân lý ấy không khởi lên thì không có cố gắng. Vì ước muốn có khởi lên nên có cố gắng; do vậy5 trong sự cố gắng, ước muốn được hành trì nhiều. Trong ước muốn, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con muốn hỏi Tôn giả Gotama, trong ước muốn, pháp nào được hành trì nhiều? —Trong ước muốn, này

Bhãradvãja? hoan hỷ chấp nhận pháp được hành trì nhiều. Nếu không hoan hỷ chấp nhận pháp thì ước muốn không khởi lên. Vì có hoan hỷ chấp nhận pháp nên ước muốn khởi lên; do vậy, trong ước muốn, hoan hỷ chấp nhận pháp được hành trì nhiều. -Nhưng trong sự hoan hỷ chấp nhận pháp, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự hoan hỷ chấp nhận pháp, pháp nào được hành trì nhiều? Trong sự hoan hỷ chấp nhận pháp, này Bhãradvãja? tìm hiểu ý nghĩa được hành trì nhiều. Neu không tìm hiểu ý nghĩa thì không hoan hỷ chấp nhận pháp. Và vì có tìm hiêu ý nghĩa nên có sự hoan hỷ châp nhận pháp; do vậy9 trong sự hoan hỷ chấp nhận pháp, tìm hiểu ý nghĩa được hành trì nhiều. Nhưng trong sự tìm hiểu ý nghĩa, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiêu? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự tìm hiêu ý nghĩa, pháp nào được hành trì nhiều? Trong sự tìm hiểu ý nghĩa, này Bhãradvặja5 thọ trì pháp được hành trì nhiều. Nếu không có thọ trì pháp thì không có tìm hiểu ý nghĩa. Và vì có thọ trì pháp nên có tìm hiểu ý nghĩa; do vậy? trong sự tìm hiểu ý nghĩa, thọ trì pháp được hành trì nhiều. Trong sự thọ trì pháp, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Trong sự thọ trì pháp, chúng con hỏi Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhieu? -Trong sự thọ trì pháp, này Bhãradvãja5 nghe pháp được hành trì nhiều. Nếu không nghe pháp thì không có thọ trì pháp. Và do có nghe pháp nên có thọ trì pháp; do vậy, trong sự thọ trì pháp, nghe pháp được hành trì nhiều.

Trong sự nghe pháp, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự nghe pháp, pháp nào được hành trì nhiều? Trong sự nghe pháp, này Bhãradvặja? lóng tai được hành trì nhiều. Nếu không có lóng tai thì không có nghe pháp. Và vì có lóng tai nên có nghe pháp; do vậy, trong sự nghe pháp, lóng tai được hành trì nhiều. Trong sự lóng tai, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự lóng tai, pháp nào được hành trì nhiều? Trong sự lóng tai, này Bhãradvậja, thân cận giao thiệp được hành trì nhiều. Nếu không có thân cận giao thiệp thì không có lóng tai. Vì có thân cận giao thiệp nên có lóng tai; do vậy, trong sự lóng tai, thân cận giao thiệp được hành trì nhiều. -Trong sự thân cận giao thiệp, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự thân cận giao thiệp, pháp nào được hành trì nhiêu? Trong sự thân cận giao thiệp, này Bhãradvậịa, đi đến gần được hành trì nhiều. Nếu không đi đến gần thì không có thân cận giao thiệp. Và vì có đi đến gần nên có thân cận giao thiệp; do vậy, trong sự thân cận giao thiệp? đi đến gần được hành trì nhiêu. Trong sự đi đến gần, thưa Tôn giả Gotama, pháp nào được hành trì nhiều? Chúng con hỏi Tôn giả Gotama, trong sự đi đến gần, pháp nào được hành trì nhiều? -Trong sự đi đến gần, này Bhãradvặja9 lòng tin được hành trì nhiều. Nếu lòng tin không sanh thì không có đi đến gần. Và vì lòng tin sanh nên có đi đến gần; do vậy, trong sự đi đến gần, lòng tin được hành trì nhiều. 435. Chúng con đã hỏi Tôn giả Gotama về hộ trì chân lý. Tôn giả Gotama đã trả lời về hộ trì chân lý. Chúng con tùy hỷ và chấp nhận; và do vậy, chúng con hoan hỷ. Chilng con đã hỏi Tôn giả Gotama về giác ngộ chân lý. Tôn giả Gotama đã trả lời vê giác ngộ chân lý. Chúng con đã tùy hỷ và chập

nhận; do vậy, chúng con hoan hỷ. Chúng con đã hỏi Tôn giả Gotama về chứng đạt chân lý. Tôn giả Gotama đã trả lời về chứng đạt chân lý. Chúng con tùy hỷ và chấp nhận; do vậy, chúng con hoan hỷ. Trong sự chứng đạt chân lý5 chúng con hỏi Tôn giả Gotama vê pháp nào được hành trì nhiều. Trong sự chứng đạt chân lý, Tôn giả Gotama đã trả lời pháp nào được hành trì nhiêu. Chúng con tùy hỷ và chấp nhận; do vậy, chúng con hoan hỷ. Chúng con đã hỏi Tôn giả Gotama về bất cứ điều gì? Tôn giả Gotama đã trả lời các điều ấy. Chúng con tùy hỷ và chấp nhận; do vậy, chúng con hoan hỷ. Thưa Tôn giả Gotama, xưa kia chúng con biết [sự phân biệt] như sau: "Và ai là những Sa-môn trọc dầu, tiện nô, hắc nô, sanh từ gót chân của Phạm thiên?9 Và ai là những người hiểu biết Chánh

9 Xem MA. 334; MLS. I. 397.

pháp?^10 Thật sự Tôn giả Gotama đã làm sống dậy nơi con lòng ái kính Sa- môn đôi với các Sa-môn? lòng tin kính Sa-môn đôi với các Sa-môn. Thật vi diệu thay, Tôn giả Gotama! Thật vi diệu thay, Tôn giả Gotama! Như người dựng đứng lại những gì bị quăng ngã xuống, phơi bày ra những gì bị che kín, chỉ đường cho kẻ lạc hướng, đem đèn sáng vào trong bóng tối đê những ai có mắt có thể thấy sắc. Cũng vậy, Chánh pháp đã được Tôn giả Gotama dùng nhiều phương tiện trình bày. Và nay con xin quy y Tôn giả Gotama, quy y Pháp, quy y chúng Tỷ-kheo. Mong Tôn giả Gotama nhận con làm cư si, từ nay cho đến mạng chung, con trọn đời quy ngưỡng!

10 Xem MA. 480.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.